

Studia i Materiały. Miscellanea Oeconomicae
Rok 21, Nr 3/2017, tom I
Wydział Prawa, Administracji i Zarządzania
Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach

**Pomiar jakości życia w układach regionalnych i krajowych.
Dylematy i wyzwania**

Andrzej Pawlik¹

ATRAKCYJNOŚĆ KIELC DLA MIESZKAŃCÓW OBSZARU FUNKCJONALNEGO

Streszczenie: Otwarcie kraju na zewnątrz obnażyło ogólnie niski poziom konkurencyjności gospodarki naszych województw oraz niski poziom atrakcyjności miast. Aby podnieść ich konkurencyjność i atrakcyjność należy dążyć do gospodarki innowacyjnej. Jednostki terytorialne najczęściej odróżniają się poprzez podkreślenie unikatowego położenia, ale o przewadze może decydować stan gospodarki, infrastruktury czy jakość i poziom kształcenia. Dynamika i skala zmian zachodzących w otoczeniu miasta wymusza strategiczne podejście do ich rozwoju oraz wzmocnienia atrakcyjności. Dlatego też powszechnie uważa się, iż za atrakcyjność odpowiadają następujące czynniki: zróżnicowanie struktur ekonomicznych regionu, dostępność komunikacyjna, istniejące zaplecze naukowo-badawcze, istniejące instytucje otoczenia biznesu. Celem artykułu jest zaprezentowanie możliwości wykorzystania miary syntetycznej do oceny i rozpoznania przestrzennego zróżnicowania atrakcyjności miast.

Słowa kluczowe: atrakcyjność, miasto, obszar funkcjonalny, wskaźnik syntetyczny

Wstęp

Otwarcie kraju na zewnątrz obnażyło ogólnie niski poziom konkurencyjności gospodarki naszych województw oraz niski poziom atrakcyjności jednostek terytorialnych. Aby podnieść ich konkurencyjność i atrakcyjność należy dążyć do gospodarki innowacyjnej. To, czy się uda Polsce, a więc i polskim województwom temu sprostać będzie w dużej mierze zależało od ich zdolności adaptacyjnych do zmieniających się warunków i przewagi konkurencyjnej. Jednostki terytorialne najczęściej odróżniają się poprzez podkreślenie unikatowego położenia, ale

---

¹ Dr hab. prof. UJK Andrzej Pawlik, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach.

o przewadze może decydować stan gospodarki, infrastruktury czy jakość i poziom kształcenia². Ich siła ekonomiczna określana jest na podstawie wielkości dochodów publicznych kreowanych w regionach, w których coraz częściej dużą rolę odgrywają miasta. Dynamika i skala zmian zachodzących w otoczeniu miasta wymusza strategiczne podejście do ich rozwoju oraz wzmocnienia atrakcyjności. Atrakcyjność to sposób postrzegania warunków życia w danym mieście przejawiający się między innymi: inteligentnymi rozwiązaniami, jakością transportu i mobilnością, jakością środowiska w tym powietrza, kompozycją urbanistyczną, podejmowaniem inicjatyw społecznych, organizacją sportowych i kulturalnych imprez i przede wszystkim innowacyjną i kreatywną gospodarką. Dlatego też powszechnie uważa się, iż za atrakcyjność odpowiadają następujące czynniki: zróżnicowanie struktur ekonomicznych regionu, dostępność komunikacyjna, istniejące zaplecze naukowo-badawcze, istniejące instytucje otoczenia biznesu³. O atrakcyjności decyduje ogół potencjału wytwórczego materialnego i niematerialnego, który przyciąga zewnętrzny potencjał: przedsiębiorców, mieszkańców i turystów. Celem artykułu jest zaprezentowanie możliwości wykorzystania miary syntetycznej do oceny i rozpoznania przestrzennego zróżnicowania atrakcyjności jednostek terytorialnych tworzących Kielecki Obszar Funkcjonalny w latach 2005, 2010 i 2014.

Metoda i cel badania

Przyjęta metoda badań zakładała wyznaczenie odpowiednich cech, które będą w sposób merytoryczny możliwie najlepiej odzwierciedlać atrakcyjność jednostek terytorialnych. Dokonując doboru cech kierowano się tym, by charakteryzowały się one⁴: 1) istotnością z punktu widzenia analizowanych zjawisk, 2) jednoznacznością i precyzyjnością zdefiniowania, 3) wyczerpywalnością zakresu zjawiska, 4) logicznością wzajemnych powiązań, 5) zachowaniem porównywalności reprezentacji zjawisk cząstkowych, 6) mierzalnością – w sensie możliwości liczbowego wyrażania poziomu cech, 7) dostępnością i kompletnością informacji statystycznych dla wszystkich obiektów⁵.

W analizie preferowano zmienne o wartościach względnych, gdyż uwzględnienie wielu mierników w wartościach bezwzględnych mogłoby prowadzić do zafałszowania wyników⁶. W przeprowadzonej analizie wykorzystano wyselekcjonowa-

---

² A. Sekuła, *Budowa przewagi konkurencyjnej regionu na przykładzie regionalnej strategii innowacji dla województwa pomorskiego (RIS-P)*, [w:] *Gospodarka lokalna i regionalna w teorii i praktyce*, R. Broł (red.), Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 3 (1203), Wrocław 2008, s. 92-102.

³ P. Góralski, M. Lazarek, *Czynniki kształtujące konkurencyjność regionów*, Zeszyty Naukowe SGGW, Polityki Europejskie, Finanse i Marketing nr 1(50), 2009.

⁴ G. Gorzelak, *Dobór zmiennych w statystycznej analizie porównawczej*, „Wiadomości Statystyczne”, z. 3, 2009, s. 17-27.

⁵ T. Śmiłowska, *Statystyczna analiza poziomu życia ludności Polski w ujęciu przestrzennym*, Studia i Prace Zakładu Badań Statystyczno-Ekonomicznych, GUS i PAN. z. 247, Warszawa 1997, s. 85.

⁶ A. Młodak, *Analiza taksonomiczna w statystyce regionalnej*, Difin, Warszawa 2006, s. 261.

ne cechy charakteryzujące atrakcyjność miast. Zostały one podzielone na trzy komponenty – grupy charakteryzujące odmienne obszary składające się w sumie na charakterystykę atrakcyjności miast. Wspólnie razem określają one atrakcyjność miast, a zaliczono do nich: 1) zasoby finansowe, 2) przedsiębiorczość, 3) aktywność inwestycyjną.

W ramach tak wyznaczonych komponentów ustalono cechy statystyczne, które charakteryzując dany komponent interpretowały atrakcyjność poszczególnych miast. Z uwagi na przedmiot analizy podstawowym kryterium wyboru cech do dalszych badań, było spełnienie wymogu istotności, czyli uwzględnienie zmiennych reprezentujących merytorycznie istotnie badane zjawisko⁷. Z punktu widzenia struktury badań kierowano się zasadą merytorycznej istotności, dla poszczególnych wyróżnionych komponentów oraz całościowego problemu, czyli atrakcyjności miast. Wyboru zmiennych dokonano wykorzystując dostępne pozycje literatury i różnorodne podejścia badawcze. Wybrano 55 cech statystycznych, które zgrupowano w trzech komponentach. Dla analizowanych cech w celu zapewnienia istotności i rozłączności przeprowadzono odpowiednie działania weryfikacyjne polegające na określeniu zmienności⁸ (obliczono współczynnik zmienności) oraz korelacji pomiędzy wszystkimi zmiennymi⁹. W pierwszym etapie dyskryminacji cech, wzięto pod uwagę, czy przyjęte wskaźniki różnicują zbiór jednostek przestrzennych. Wszystkie zmienne charakteryzowały się przeciętnymi lub wysokimi współczynnikami zmienności, co pozwoliło na przejście do kolejnego etapu. W drugim etapie sprawdzono zakres informacji jaki niosła, każda z przyjętych zmiennych. Dokonano tego poprzez analizę macierzy współczynników korelacji Pearsona¹⁰. Ilość cech statystycznych ograniczona była w dużej mierze ich dostępnością. Jako materiał źródłowy wykorzystano dane z Banku Danych Lokalnych GUS za lata 2005, 2010 i 2014. Niestety ograniczone rozmiary artykułu nie pozwalają na pełne zaprezentowanie cech i toku badań. Atrakcyjność jednostki kształtują mierniki o charakterze finansowym, infrastruktury technicznej gminy, infrastruktury społecznej, porządku i bezpieczeństwa publicznego, ładu przestrzennego i ekologicznego. Na atrakcyjność wpływ mają także: poziom wzrostu gospodarczego, bezrobocia, stopa inflacji i ogólna sytuacja społeczno-gospodarcza miast.

Wybrane elementy kształtujące atrakcyjność miasta i ich zróżnicowanie

Miasto staje się w warunkach integracji i globalizacji coraz ważniejszym dobrem publicznym dla społeczności lokalnych i regionalnych. Może ono przyciągać lub zniechęcać inwestorów w zależności od atrakcyjności i konkurencyjności jego przestrzeni gospodarczej, społecznej i środowiska naturalnego. Najczęściej można

⁷ A. Pawlik, *Dystans innowacyjny województw w roku 2016*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Kochanowskiego, Kielce 2014, s. 94.

⁸ P. Dziekański, *Wykorzystanie wskaźnika syntetycznego do oceny poziomu rozwoju samorządu na przykładzie gmin wiejskich województwa świętokrzyskiego*, [w:] *Determinanty rozwoju Polski. Finanse publiczne*, S. Owsiak (red.), PTE, Warszawa 2015, s. 262.

⁹ W badaniach za maksymalny, graniczny próg korelacji przyjęto wartość $R=0,5$.

¹⁰ Przyjęto próg korelacji $R=0,5$.

wyodrębnić następujące aspekty roli miasta: centrum administracyjne, ośrodek gospodarczy, produkcyjny i usługowy oraz handlowy, ośrodek edukacji i nauki, centrum kultury, węzeł komunikacji, ośrodek rozpowszechniania informacji. Atrakcyjność miast jest procesem wielowymiarowym, w który zaangażowane są liczne podmioty reprezentujące różne sektory. Każdy z podmiotów realizuje swoje autonomiczne cele przy wykorzystaniu własnych strategii, zaś suma uzyskanych przez podmioty efektów decyduje o obliczu i rozwoju miasta. Współczesne miasta są na tyle ważnymi ośrodkami, na ile są zdolne do łączenia podmiotów, potencjałów, czy aktywności. O atrakcyjności miasta świadczą swoiste cechy, będące w praktyce unikalnym zestawem zasobów i barier rozwojowych rozumianych jako determinanty rozwoju (tabela 1). Determinanty rozwoju powodują, że każde miasto jest z ekonomicznego punktu widzenia niepowtarzalne, czyli posiada unikalny zestaw czynników i uwarunkowań rozwojowych określających jego atrakcyjność.

Tabela 1. Determinanty rozwoju miast

Charakter zjawisk (procesów)	Czynniki	Uwarunkowania
Wynikające ze sfery procesów realnych	X ₁ - kapitał ludzki - kapitał społeczny - inwestycje - infrastruktura	X ₂ - położenie - ukształtowanie terenu - zasoby surowcowe - dziedzictwo historyczne
Wynikające ze sfery procesów regulacji	X ₃ - skuteczność polityki - aktywność władz - prawo miejscowe	X ₄ - regulacje i procedury UE - polityka państwa - polityka regionu

Źródło: M. Kudłacz, *Dlaczego miasta są tak ważne dla rozwoju?*, [w:] *Funkcjonowanie metropolii w Polsce. Gospodarka, przestrzeń, społeczeństwo*, M. Kudłacz, J. Hausner (red.), CeDeWu, Warszawa 2017, s. 21.

Zasoby finansowe stanowią niezbędną podstawę działalności finansowej miast. Polityka finansowa jednostki terytorialnej polega na pozyskiwaniu odpowiednich środków finansowych, które umożliwiają realizację nałożonych na nią zadań¹¹. Skuteczne zarządzanie finansami jednostki warunkuje jej rozwój i konkurencyjność oraz zabezpiecza realizację potrzeb jej mieszkańców. Podstawowymi źródłami finansowania zadań realizowanych przez jednostki terytorialne są dochody własne, dotacje celowe i subwencje. Dochody własne jednostki są uzależnione między innymi od sytuacji gospodarczej w skali lokalnej. Wielkość dochodów własnych jednostki świadczy o jej zamożności, a także o samodzielności finansowej i niezależności od transferów z budżetu państwa.

W celu zidentyfikowania różnic w poziomie atrakcyjności jednostek w badanym roku i określeniu czy różnice te powiększyły się, czy uległy zmianie, wyko-

¹¹ L. Ossowska, A. Ziemińska, *Kondycja finansowa gmin wiejskich i miejsko-wiejskich województwa pomorskiego*, „Journal of Agribusiness and Rural Development” 4(18), 2010, s. 73-85.

rzystano m.in. analizę odchyłeń standardowych i rozstępu oraz wartośc minimalną i maksymalną. Wyniki analizy potwierdzają występowanie różnic w ocenie atrakcyjności jednostek.

Charakterystyka Kieleckiego Obszaru Funkcjonalnego

Miejski obszar funkcjonalny jest układem osadniczym ciągłym przestrzennie, złożonym z odrębnych administracyjnie jednostek¹². Obejmuje zwarty obszar miejski oraz powiązaną z nim funkcjonalnie strefę zurbanizowaną. Administracyjnie obszar ten może obejmować gminy miejskie, wiejskie i miejsko-wiejskie. Kielecki Obszar Funkcjonalny (KOF) należy do mniejszych obszarów funkcjonalnych w kraju i składa się obecnie z 12 gmin. Miejski Obszar Funkcjonalny Ośrodka Wojewódzkiego Kielce tworzą: miasto rdzeniowe – Kielce oraz 11 gmin tj.: Gmina Zagnańsk, Gmina Masłów, Gmina Górnó, Miasto i Gmina Daleszyce, Gmina Morawica, Gmina Sitkówka-Nowiny, Miasto i Gmina Chęciny, Gmina Piekoszów, Gmina Miedziana Góra, Miasto i Gmina Chmielnik i Gmina Strawczyn.

Biorąc pod uwagę liczbę ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania, stan ludności na terenie KOF w latach 2009-2012 był stabilny. W 2009 roku liczba mieszkańców KOF wynosiła 339 711 osób, w 2012 nieznacznie wzrosła osiągając 340 317 mieszkańców, a na koniec 2015 roku wynosiła nieco ponad 341 tysięcy mieszkańców. Obszar funkcjonalny Kielc zachował stabilną liczbę mieszkańców, choć nie udało się przyciągnąć nowych mieszkańców spoza KOF, co w dłuższej perspektywie może stanowić zagrożenie dla tego rejonu. W większości gmin KOF w badanym okresie liczba mieszkańców minimalnie wzrastała. Wyjątkiem była gmina Chmielnik, gdzie w 2012 roku liczba mieszkańców nieznacznie spadła oraz miasto Kielce, które zanotowało największy ubytek mieszkańców: 3 897 osób w badanym okresie¹³. Prawdopodobnie, większość mieszkańców przeprowadziła się na tereny podmiejskie, do innych gmin KOF. Trend ten jest dość naturalny dla obszarów na których występują procesy aglomeracyjne, powinien jednak prowadzić do rozpoczęcia realizacji polityki zatrzymywania mieszkańców w obszarze rdzeniowym tak, aby nie doprowadzić do wyludnienia i zapaści społeczno-gospodarczej centrum obszaru funkcjonalnego.

Wybrane elementy kształtujące atrakcyjność Obszaru Funkcjonalnego Kielc

Obszar Funkcjonalny Kielc wyróżnia się w atrakcyjności na tle pozostałych gmin województwa świętokrzyskiego (tabela 2). Średni wskaźnik dla KOF wynosił 0,29 w roku 2005 i 0,31 w roku 2010 i 2014. Średni wskaźnik dla wszystkich gmin (102) województwa świętokrzyskiego w 2005 wynosił 0,23 i 0,24 w roku 2010 i 2014. Widoczna różnica potwierdza to, że wchodzące w skład KOF gminy są zbliżone pod względem atrakcyjności. Oczywiście jest najwyższa pozycja miasta

---

¹² Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, Uchwała nr 239 Rady Ministrów z dnia 13.12. 2011, Monitor Polski z 27 kwietnia, Warszawa 2012, poz. 252.

¹³ BDL, GUS, 2005, 2010, 2014, 2015.

Kielce, dla którego wyliczony syntetyczny wskaźnik atrakcyjności wynosił 0,51 w roku 2005 i 0,52 w roku 2010 oraz 0,51 w roku 2014. Kielce dla całego Obszaru Funkcjonalnego są rdzeniem i podstawą jego funkcjonowania. Do wiodących gmin można zaliczyć gminy dla których syntetyczny wskaźnik atrakcyjności wynosił: Sitkówka Nowiny (0,38 w 2005 i 0,34 w 2010 i 2014 roku), Morawica odpowiednio (0,33; 0,35; 0,38) i Miedziana Góra odpowiednio (0,27; 0,31; 0,33). Do najsłabszych gmin w KOF należą następujące gminy: Piekoszów (0,23 w 2005 i 0,25 w 2010 oraz 0,22 w 2014 roku), Górno odpowiednio (0,22; 0,25; 0,25) i Chmielnik odpowiednio (0,23; 0,22; 0,22). Wyniki analizy potwierdzają występowanie niewielkich różnic w ocenie atrakcyjności KOF. Jak przedstawiają wskaźniki zawarte w tabeli 2, w roku 2005, 2010 i 2014 różnica pomiędzy gminą o najwyższym, a gminą o najniższym wskaźniku nie zmieniała się i wyniosła 0,36. W 2005 r. w stosunku do 2014 r. zróżnicowanie nie uległo większej zmianie, odchylenie standardowe wynosiło 0,09. Na stałość zmian wskazuje także współczynnik zmienności, który w 2005 roku wynosił 0,33, a w 2010 i 2014 roku 0,30.

Tabela 2. Wskaźnik syntetyczny atrakcyjności gmin w województwie świętokrzyskim oraz gmin tworzących Kielecki Obszar Funkcjonalny w latach 2005, 2010 i 2014

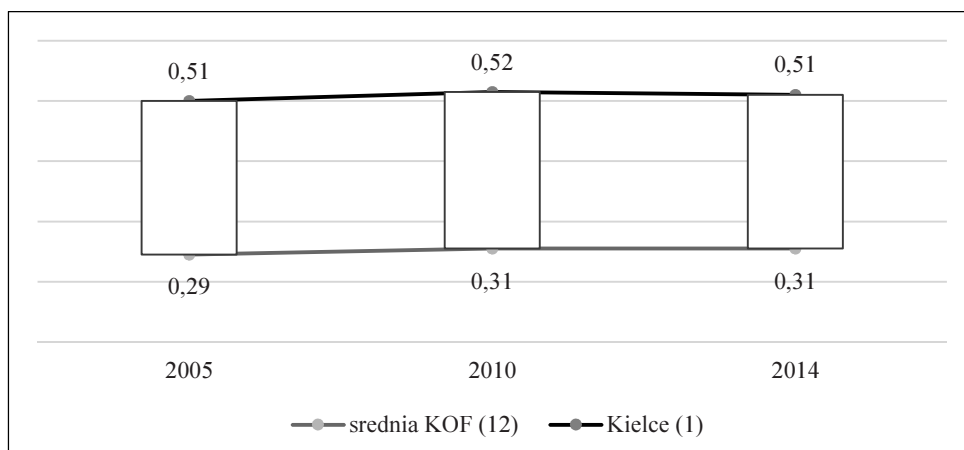
Wskaźnik syntetyczny	2005	2010	2014
Chęciny (3)	0,22	0,26	0,26
Chmielnik (3)	0,23	0,22	0,23
Daleszyce (2)	0,26	0,30	0,30
Górno (2)	0,22	0,25	0,25
Masłów (2)	0,30	0,32	0,33
Miedziana Góra (2)	0,27	0,31	0,33
Morawica (2)	0,33	0,35	0,38
Piekoszów (2)	0,23	0,25	0,22
Sitkówka-Nowiny (2)	0,38	0,34	0,34
Strawczyn (2)	0,25	0,32	0,28
Zagnańsk (2)	0,25	0,27	0,28
Kielce (1)	0,51	0,52	0,51
gminy (1)	0,37	0,37	0,36
gminy (2)	0,21	0,23	0,23
gminy (3)	0,24	0,25	0,25
gminy (102)	0,23	0,24	0,24
gminy 90 (bez KOF)	0,22	0,23	0,23
średnia KOF (12)	0,29	0,31	0,31
min gminy (102)	0,15	0,16	0,15
max gmin (102)	0,51	0,52	0,51

Oznaczenia: 1 - gminy miejskie, 2 - gminy wiejskie, 3 gminy miejsko-wiejskie, KOF - Kielecki Obszar Funkcjonalny

Źródło: Obliczenia własne.

Wyniki przeprowadzonych badań potwierdzają, że wskaźnik atrakcyjności dla Kielc jest wyższy od wskaźnika atrakcyjności dla obszaru funkcjonalnego. W 2005 wynosił 0,51, w 2010 roku 0,52, a w 2014 ponownie 0,51. W tym samym

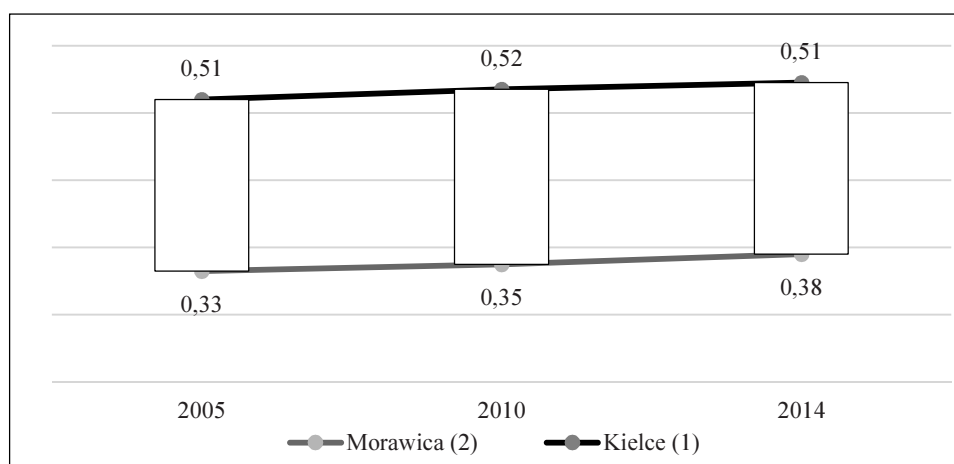
czasie średni wskaźnik atrakcyjności dla obszaru funkcjonalnego wynosił odpowiednio: 0,29; 0,31 i 0,31. Ta widoczna różnica upoważnia do stwierdzenia, że atrakcyjność miasta Kielce jest wyższa niż całego obszaru funkcjonalnego (wykres 1).

Wykres 1. Wskaźnik atrakcyjności dla Kielce i KOF

Źródło: Opracowanie własne.

Atrakcyjność Kielce jest szczególnie widoczna na tle najlepszych gmin. Na podstawie analizy przeprowadzonych badań możemy zaobserwować duże różnice w atrakcyjności Kielce i wiodących gmin obszaru funkcjonalnego do których zaliczamy gminy: Morawica, Sitkówka i Miedziana Góra. Na przestrzeni lat rosła atrakcyjność gminy Morawica, ale różnica i tak jest znacząca, bo w roku 2014 wynosiła 0,20 (wykres 2).

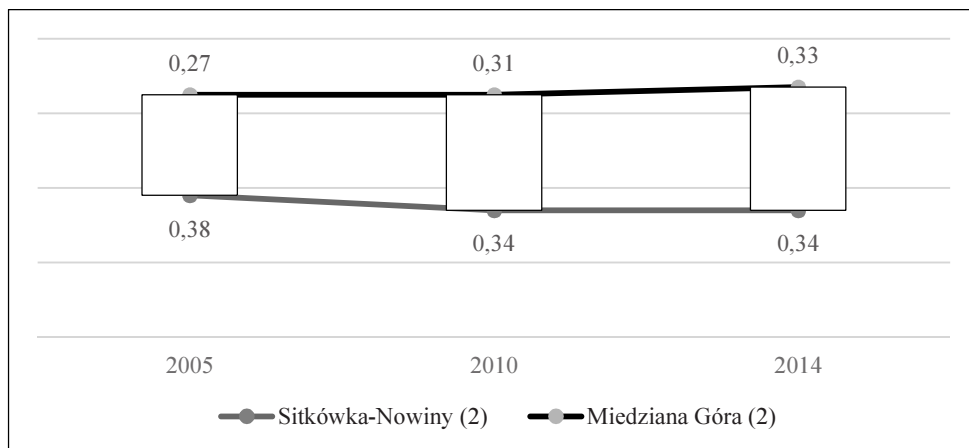

Wykres 2. Wskaźnik atrakcyjności dla Kielce i Morawicy

Źródło: Opracowanie własne

Atrakcyjność gmin Sitkówka i Miedziana Góra również jest niższa niż atrakcyjność Kielc. Różnica w 2014 roku w przypadku Sitkówki wynosiła 0,17, a w przypadku Miedzianej Góry 0,18 (wykres 3).

Wykres 3. Wskaźnik atrakcyjności dla gmin Miedziana Góra i Sitkówka Nowiny
Źródło: Opracowanie własne.

Kielce na tle obszaru funkcjonalnego

Porównanie gmin KOF pod względem potencjału demograficznego wyłączając Kielce, które jako miasto rdzeniowe ma przeważającą liczbę mieszkańców wskazuje, że do gmin większych, o liczbie ludności powyżej średniej dla całego obszaru można zaliczyć gminy: Zagnańsk, Górnio, Morawicę, Chęciny, Daleszyce oraz Piekoszów. Najmniejszą gminą KOF jest Sitkówka-Nowiny z liczbą mieszkańców nieco powyżej 7 500. Liczba mieszkańców pozostałych, mniejszych gmin waha się na poziomie od 10 000 do ponad 11 500 osób. Wskaźnik obciążenia demograficznego w gminach KOF (liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w latach 2009-2012 ulegał nieznacznym wahaniom. W gminach Masłów, Morawica, Górnio, Daleszyce, Strawczyn i Piekoszów wskaźnik obciążenia demograficznego stopniowo nieznacznie spadał. W tym samym okresie w gminach Miedziana Góra, Zagnańsk, Chęciny i Chmielnik zaobserwowano nierównomierne wahania tego wskaźnika, a w gminach Kielce i Sitkówka-Nowiny jego stały wzrost. W 2012 roku średnia wartość wskaźnika obciążenia demograficznego dla kraju wynosiła 56,6 a w województwie świętokrzyskim 58,2. Wśród gmin KOF tylko w dwóch (Kielce i Chmielnik) wskaźnik ten był wyższy niż średnia krajowa, a w Chmielniku przewyższał on również średnią dla województwa. W tych gminach sytuacja demograficzna była więc niekorzystna. Powyżej średniej dla KOF pod względem wskaźnika obciążenia demograficznego, znajdują się gminy Sitkówka-Nowiny, Chmielnik i Kielce. Dane te można porównać z udziałem osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności. W 2012 roku dla Polski średni udział tej grupy ekonomicznej wynosił 17,8%, podczas gdy dla województwa świętokrzyskiego było

to aż 19,2%. Wśród gmin KOF najbardziej niekorzystną strukturę demograficzną miały Kielce, gdzie udział ludności w wieku poprodukcyjnym wynosił aż 20,7%, czyli o 1,5% przekraczał średnią województwa. Wysokim udziałem tej grupy ekonomicznej charakteryzuje się również Chmielnik (18,1%). Gminy o najniższym udziale liczby ludności w wieku poprodukcyjnym to Górnio (11,8%) i Morawica (12,2%). Analiza struktury demograficznej KOF na tle kraju wskazuje, że tylko w sześciu gminach KOF liczba ludności w wieku produkcyjnym była wyższa od przeciętnej. W Kielcach wyższa od przeciętnej była liczba ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym, a w pozostałych gminach w wieku przedprodukcyjnym¹⁴. Sytuację tę należy uznać za niepokojącą, szczególnie, że jest ona także niekorzystna w pozostałej części województwa. Nawet w przypadku uruchomienia impulsów rozwoju gospodarczego, gminy KOF mogą mierzyć się z brakiem rąk do pracy. W prognozie demograficznej do roku 2030 przewidywany jest spadek liczby ludności KOF. Kielce będą dotknięte zarówno dalszym spadkiem liczby ludności, jak i pogorszeniem się struktury demograficznej. Potrzebne są konkretne impulsy dla rozwoju KOF, który na tle gmin całego województwa świętokrzyskiego nie wykazuje szczególnych tendencji rozwojowych (tabela 2).

Podsumowanie

Szczegółowej analizie poddano jednostki, które miały najwyższy i najniższy wskaźnik atrakcyjności. Gminy o najniższym wskaźniku: Piekoszów, Górnio i Chmielnik mają dwukrotnie niższe wskaźniki niż Kielce, co świadczy o dużych dysproporcjach. To potwierdza także konieczność rozpoczęcia realizacji programów, które mogłyby tę różnicę zmniejszyć.

Zróźnicowanie wewnętrzne w atrakcyjności jednostek jest zjawiskiem naturalnym. Należy jednak pamiętać, że dysproporcje te powinny osiągnąć taki poziom, który w danej sytuacji ekonomicznej i społecznej będzie akceptowalny. Bowiem atrakcyjność obejmuje: rozwój kultury, rozwój środowiska naturalnego, wzrost wiedzy, umiejętności i kwalifikacji mieszkańców, zmianę w zasobności mieszkańców, wzrost dochodów, zmianę warunków ekonomicznych.

Współcześnie rozpoznanie zasięgu rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego w skali lokalnej staje się szczególnie trudne, ponieważ jednostki funkcjonują i rozwijają się jako integralna część większej całości, tj. regionu i korzystają z dóbr i usług pochodzących z innych terenów oraz jednocześnie produkują i dostarczają swoje produkty na rzecz szeroko rozumianego otoczenia.

Zastosowana metoda pozwala na porównanie stopnia atrakcyjności jednej jednostki względem drugiej. Wartość miary uzależniona jest od ilości i rodzaju przyjętych zmiennych do badania. Może ona posłużyć władzom samorządowym regionu do oceny skuteczności zastosowanych w przeszłości instrumentów rozwoju czy gospodarki finansowej. Pozwala dokonać hierarchizacji obiektów i oceny dysproporcji między poszczególnymi jednostkami oraz wytyczyć realizację właściwych programów rozwojowych.

¹⁴ BDL, GUS, 2005, 2010, 2014, 2015.

Bibliografia

- Bank Danych Lokalnych, GUS, 2005, 2010, 2014, 2015.
- Dziekański P., *Wykorzystanie wskaźnika syntetycznego do oceny poziomu rozwoju samorządu na przykładzie gmin wiejskich województwa świętokrzyskiego*, [w:] *Determinanty rozwoju Polski. Finanse publiczne* Owsiak S. (red.), PTE, Warszawa 2015.
- Gorzela G., *Dobór zmiennych w statystycznej analizie porównawczej*. „Wiadomości Statystyczne”, z. 3, GUS, Warszawa 1979.
- Góralski P., Lazarek M., *Czynniki kształtujące konkurencyjność regionów*. Zeszyty Naukowe SGGW. Polityki Europejskie, Finanse i Marketing nr 1(50), 2009.
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, Uchwała nr 239 Rady Ministrów z dnia 13.12. 2011, Monitor Polski z 27 kwietnia, poz. 252, Warszawa 2012.
- Kudłacz M., *Dlaczego miasta są tak ważne dla rozwoju?*, [w:] *Funkcjonowanie metropolii w Polsce. Gospodarka, przestrzeń, społeczeństwo* Kudłacz M. (red.), Hausner J., CeDeWu, Warszawa 2017.
- Młodak A., *Analiza taksonomiczna w statystyce regionalnej*, Difin, Warszawa 2006.
- Ossowska L., Ziemińska A., *Kondycja finansowa gmin wiejskich i miejsko-wiejskich województwa pomorskiego*. Journal of Agribusiness and Rural Development, 4(18), 2010.
- Pawlik A., *Dystans innowacyjny województw w roku 2016*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Kochanowskiego, Kielce 2014.
- Sekuła A., *Budowa przewagi konkurencyjnej regionu na przykładzie regionalnej strategii innowacji dla województwa pomorskiego (RIS-P)*, [w:] *Gospodarka lokalna i regionalna w teorii i praktyce* Bról R. (red.), Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu nr 3 (1203), Wrocław 2008.
- Śmiłowska T., *Statystyczna analiza poziomu życia ludności Polski w ujęciu przestrzennym*, Studia i Prace Zakładu Badań Statystyczno-Ekonomicznych, GUS i PAN, z. 247, Warszawa 1997.

Abstract

The attractiveness of Kielce for the residents of functional area

The opening of our country to the outside has exposed generally low level of competitiveness of the economy of our regions and low attractiveness level. In order to raise their competitiveness and attractiveness governments should strive for an innovative economy. Whether Poland succeeds in becoming an innovative economy, and thus if Polish provinces will meet those requirements will largely depend on their adaptability to changing conditions and their competitive advantage. Territorial units usually distinguish themselves by underlining their unique location, but the superiority can be determined by the state of the economy, infrastructure and quality and level of education. The dynamism and scale of changes occurring in the environment of the city enforces strategic approach to their development and strengthening their attractiveness. Therefore, it is widely believed that the attractiveness corresponds to the following factors: differentiation of economic structures in the region, transportation accessibility, existing research and development facilities and existing business environment institutions. The aim of the article is to present the possibilities of using synthetic measure for the assessment and recognition of spatial differentiation of towns' attractiveness.

Keywords: attractiveness, town, functional area, synthetic index.